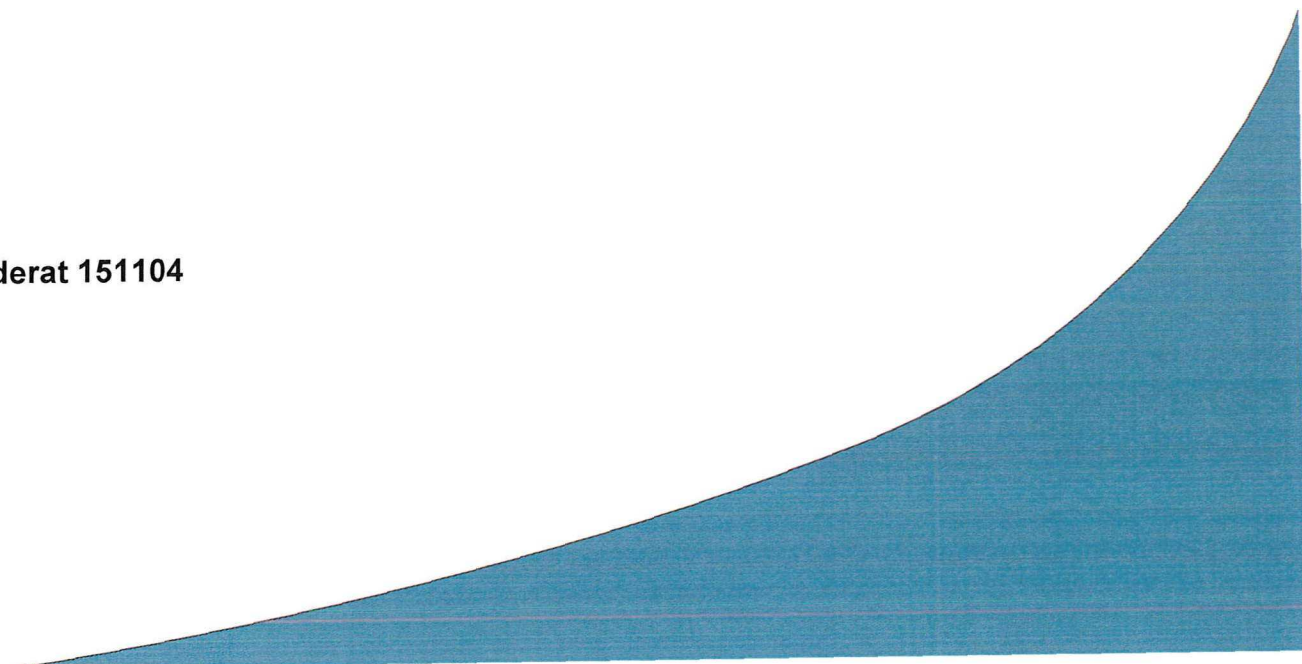

Riktlinjer för anhörigstöd

Reviderat 151104

Innehåll

1. Inledning	3
2. Bakgrund.....	3
2.1 Anhörigas vård, omsorg och stöd till närstående.....	3
2.2 Vad är stöd till anhöriga?	3
2.3 Samverkan mellan anhöriga och socialtjänsten	4
2.4 Samverkan inom socialtjänsten.....	4
2.5 Samverkan mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten	4
3. Syfte	4
4. Mål	5
4.1 Målsättning för anhängstödet i Bengtsfors kommun är att:	5
4.2 Målgrupper för anhängstödet i Bengtsfors kommun:.....	5
5. Strategi	5
6. Ansvarsfördelning.....	5
6.1 All personal inom vård, omsorg och IFO har ansvar att:.....	5
6.2. Anhörigkonsulenten har ansvar att:	6
7. Uppföljning/utvärdering.....	6
Referenser	7

1. Inledning

Den 1 juli 2009 förstärktes lagen om anhörigstöd. Regeringspropositionen ”2008/09:82 Personer som vårdar eller stödjer närstående” låg till grund för skärpningen av Socialtjänstlagen.

Anhörig är den person som ger vård och omsorg om en närstående. Anhörigstöd kan exempelvis ske mellan föräldrar och barn eller vuxna barn och deras föräldrar. Det kan också handla om hjälp mellan makar, syskon, grannar eller nära vänner.

”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.”

Kommunens skyldighet att erbjuda stöd är inte kopplat till att man vårdar eller stödjer en person med en viss sjukdom eller diagnos, viss ålder eller typ av funktionsnedsättning. Bestämmelsen i 5 kap. 10 § SoL omfattar socialtjänstens hela verksamhet. Alla anställda inom såväl äldreomsorgen, omsorgen om personer med funktionsnedsättning som inom individ- och familjeomsorgen har skyldighet att uppmärksamma anhörigas behov av stöd och att erbjuda stöd.

2. Bakgrund

Syftet med att stödja anhöriga är framförallt att minska deras fysiska och psykiska belastning. De anhöriga kan genom stödet få en förbättrad livssituation samtidigt som risken för ohälsa kan minskas (Socialstyrelsen, 2009).

Ett väl fungerande stöd till de personer som vårdar eller stödjer närstående kan bland annat leda till minskat behov av särskilt boende och minskat utnyttjande av akutsjukvård genom att anhöriga orkar vårda och stödja en person under en längre tid än man annars skulle ha gjort. Om de anhöriga som utför vård och omsorg erbjuds stöd kan mer kostsamma insatser skjutas upp och kanske till och med helt undvikas [proposition 2008/09:82].

2.1 Anhörigas vård, omsorg och stöd till närstående

Den vård och omsorg och det stöd som anhöriga utför kan bestå av alltifrån socialt stöd, tillsyn och praktisk hjälp med hushållssysslor till omfattande hjälp med personlig omvårdnad och uppgifter av sjukvårdskaraktär [proposition 2008/09:82].

Enligt socialstyrelsens rapport ger nästan var femte person i vuxen ålder regelbundet omsorg till en närstående. Omsorgsgivande är vanligt i alla åldrar men förekommer mest i åldersgruppen 45–64 år. De personer som ger mycket omfattande omsorg löper en stor risk att få en sämre livskvalitet. Den offentliga vården och omsorgen måste därför uppmärksamma de anhörigas situation i ett tidigt skede och aktivt erbjuda stöd och hjälp (Socialstyrelsen, 2012).

2.2 Vad är stöd till anhöriga?

Forskning visar att anhörigstöd är bästa möjliga behandling, vård och omsorg för den närstående. Att den vård och omsorg som ges till den närstående är

individuellt anpassad, av god kvalitet och tillför något positivt både för den anhöriga och för den närstående. Dessutom bör stödet vara flexibelt och lättillgänglig samt erbjudas i rätt tid. Att som anhörig bli sedd, lyssnad på och delaktig samt att få information, kunskap och psykologiskt stöd är också viktigt. I anhörigstödet är även möjlighet till avlösning och hälsofrämjande insatser betydelsefulla. Flera insatser samtidigt ökar sannolikheten för att uppnå önskade effekter (Johansson, 2007). Regeringen anser i propositionen 2008/09:82 att stöd till de personer som vårdar eller stödjer närstående måste kännetecknas av individualisering, flexibilitet och kvalitet.

2.3 Samverkan mellan anhöriga och socialtjänsten

Det är viktigt att socialtjänstens olika verksamheter samverkar med anhöriga. Anhörigas synpunkter bör beaktas vid behovsbedömningen och vid utförandet av insatserna. Det är alltså viktigt att lyssna både till vårdtagarens och anhörigas behov och önskemål vid bedömningen av en insats så att den, förutom att tillgodose vårdtagarens behov, också innebär en lättnad för den anhöriga (Socialstyrelsen, 2010).

2.4 Samverkan inom socialtjänsten

Att arbetet med att stödja anhöriga integreras i socialtjänstens olika verksamheter är viktigt för att kunna erbjuda ett lättillgängligt och flexibelt anhörigstöd (Socialstyrelsen, 2009) samt för att undvika att någon anhörig hamnar ”mellan stolarna”. Att de personer som i sina olika yrkesroller träffar anhöriga och de personer som arbetar specifikt med anhörigstöd utvecklar samarbetsformer är därför nödvändigt.

2.5 Samverkan mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten

Enligt propositionen 2008/09:82 är anhörigas medverkan och delaktighet i hälso- och sjukvården ofta en förutsättning för en väl fungerande vård. Hälso- och sjukvården har ansvar för att förebygga ohälsa, vilket bl.a. innebär att identifiera personer eller grupper som riskerar att drabbas av ohälsa - såsom anhöriga.

Hälso- och sjukvården har en viktig funktion i att beakta anhörigas eget behov av stöd. Den sjuke och den anhörige behöver kunskap om sjukdomstillståndet, om hur sjukdomen utvecklas samt om olika förhållningssätt.

Primärvården har en viktig roll i att uppmärksamma anhörigas behov av stöd och informera om vilket stöd som kan ges inom hälso- och sjukvården samt att informera om vart anhöriga kan vända sig för att få stöd i kommunen.

Regeringen anser att ett ökat samarbete mellan hälso- och sjukvården och kommunerna krävs för att kommunerna ska få kännedom om anhöriga till vårdtagare som inte får kommunala insatser [proposition 2008/09:82].

3. Syfte

Syftet med samhällets stöd till anhöriga är att genom förebyggande och stödjande arbete uppnå en högre livskvalitet för anhöriga. Anhörigstödet ska leda till en minskning av anhörigas fysiska och psykiska belastning och ge en förbättrad livssituation samtidigt som risken för ohälsa kan minskas.

4. Mål

4.1 Målsättning för anhörigstödet i Bengtsfors kommun är att:

- anhöriga ska känna sig sedda, lyssnade på och delaktiga.
- anhörigstödet i kommunen ska vara flexibelt, individuellt anpassat och av god kvalitet.
- all personal inom vård, omsorg och IFO ska arbeta i en anhörigstödande kultur.

4.2 Målgrupper för anhörigstödet i Bengtsfors kommun:

I första hand anhöriga som ger insatser i form av vård, omsorg och stöd till närstående i det egna hemmet, oavsett ålder, sjukdomstillstånd eller funktionshinder.

Anhöriga till vårdtagare som bor i kommunens särskilda boenden och anhöriga till enskilda personer med insatser enligt SOL, LSS, HSL samt anhöriga till enskilda personer med service eller stödinsatser inom IFO är också målgrupper för anhörigstödsarbetet.

5. Strategi

Enligt socialstyrelsen är det med anledning av den nya bestämmelsen 5 kap. 10§ i Socialtjänstlagen viktigt att kommunerna tar fram en strategi som beaktar:

- att det är anhöriga inom hela socialtjänstlagens verksamhetsområden – omsorgen om personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorgen samt äldreomsorgen – som berörs av bestämmelsen.
- att information om kommunens anhörigstöd ges till invånarna och att samarbete inleds med hälso- och sjukvården för att nå anhöriga i ett tidigt skede.
- att utveckla förhållningssättet till, och bemötandet av, anhöriga inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

6. Ansvarsfördelning

6.1 All personal inom vård, omsorg och IFO har ansvar att:

- målmedvetet arbeta för att se anhöriga som kompetenta samarbetspartners samt erbjuda anhöriga delaktighet i vården och omsorgen.
- arbeta aktivt för en anhörigvänlig vård och omsorg samt att skapa en anhörigstödande kultur.
- arbeta aktivt med insatser som ökar känslan av trygghet hos anhöriga.

6.2. Anhörigkonsulenten har ansvar att:

- samordna och utveckla anhörigstödet i Bengtsfors kommun.
- vara den tjänsteman i kommunen som har aktuella specialkunskaper i anhörigstöd och som anhöriga kan vända sig till för att få råd och stöd och personligt riktad information anpassad till den situation den anhöriga befinner sig i.
- arbeta fram och förankra lokala skriftliga rutiner i enlighet med anhörigstödet riktlinjer.
- bistå med att ta fram informationsmaterial. Erbjuder ett aktuellt informationsmaterial.
- arbeta aktivt för att enskilda personer, allmänhet och andra vårdgivare informeras om det anhörigstöd som finns inom socialförvaltningen.
- stimulera till att personal inom vård, omsorg och IFO arbetar med en anhörigvänlig vård och omsorg och en anhörigstödande kultur.
- arbeta aktivt med insatser som ökar känslan av trygghet hos anhöriga.
- regelbundet utvärdera anhörigas upplevelse av stödet till anhöriga.
- arbeta aktivt för att identifiera nya, för kommunen okända, anhöriga och att komma i kontakt med anhöriga i ett tidigt skede.
- samarbeta med andra kommuners anhörigstöd.
- samarbeta med andra huvudmän i anhörigstödsfrågor.

7. Uppföljning/utvärdering

Riktlinjerna för anhörigstödet ska följas upp varje år. Stödet till anhöriga ska utvärderas med muntlig eller skriftlig målgruppsundersökning.

Referenser

Johansson, L. (2007). *Anhörig – Omsorg och Stöd*. Lund: Studentlitteratur.

Regeringens proposition (2008). Stöd till personer som vårdar eller stödjer närstående. 2008/09:82. [Elektronisk] Tillgänglig:

<http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/12/15/24/af30ba9e.pdf>

Socialstyrelsen (2009). *Socialtjänstens stöd till personer som vårdar eller stödjer närstående*. Meddelandeblad. Stockholm: Socialstyrelsen. [Elektronisk]. Tillgänglig:

<http://www.anhoriga.se/Documents/Meddelandeblad%20fran%20Socialst.pdf>

Socialstyrelsen (2012). *Anhöriga som ger omsorg till närstående*. Rapport. Stockholm: Socialstyrelsen. [Elektronisk]. Tillgänglig:

<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/18811/2012-8-15.pdf>

Socialstyrelsen (2010). *Stöd till anhöriga i form av service eller behovsprövad insats – handläggning och dokumentation*. Meddelandeblad. Stockholm: Socialstyrelsen. [Elektronisk]. Tillgänglig:

<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2010/2010-4-32>